

Να αράξουμε κάπου θέλουμε όλοι

του Νίκου Ορφανίδη

Τώρα πού πιά οι γιατροί μᾶς τὰ ἔχουν στερήσει ὅλα, καθὼς ὅλα μᾶς εἶναι σχεδὸν ἀπαγορευμένα, καθὼς ἢ μιὰ ἀρρώστια διαδέχεται τὴν ἄλλη, ὅλο διαγνώσεις καὶ πρωτόκολλα καὶ θεραπείες καὶ ὑπόγεια ἀκτινοβολίας, μὲ ἓνα πλῆθος νὰ συνωστίζεται τρομαγμένο σὲ ἀκτινοθεραπεῖες καὶ ἄλλα, τί πέτ-σκάν, τί μαγνητικές, τί ἀξονικές, τὰ μάθαμε πιά ὅλα, σκέφτομαι πόσο χάσαμε τὴν ὁμορφιὰ τῆς ἀπαλῆς, τῆς διακριτικῆς ἐξόδου ἀπὸ τὰ βάσανα τοῦ κόσμου τούτου. Τί θέλουμε νὰ παρατείνουμε μὲ χίλιους δυὸ τρόπους τὴ ζωὴ, πού ἔτσι κι ἄλλιῶς τελειώνει, ξεχνώντας ἐκεῖνο τὸ «καὶ καλὴν ἀπολογία»;

Γέμισε ὁ τόπος ἱατρικὰ ἐρευνητικὰ κέντρα. Μὲ ἓνα ἄγχος ζοῦμε, μιὰ ἀγωνία, τί θὰ δείξουν οἱ ἀναλύσεις καὶ τί θὰ μᾶς ποῦν οἱ γιατροί, ἀπρόσωποι, ἀγέλαστοι, παγεροί, πολλὲς φορές, μὲ μιὰ ξύλινη γλῶσσα, ἔτσι τοὺς διδάξαν στὶς Ἱατρικὲς Σχολές, ὑπάρχει καὶ εἰδικὸ μάθημα, ἐμεῖς καθισμένοι στὶς καρέκλες, στὶς οὐρές, μὲ ἓνα ἀριθμὸ, κι ἐκεῖνο τὸ χαρτάκι, περίλυποι καὶ τρομαγμένοι.

Καλά, ἐμεῖς μιὰ ζωὴ τρομαγμένοι ἦμαστε. Μέσα στὸ φόβο πέρασε ἡ ζωὴ μας, πού ἔγραφε κι ὁ ποιητής, ἀπὸ τότε πού ἦμαστε παιδιά. Δὲν ἦταν τόπος νὰ ζήσεις ἢ Κύπρος. Τί κέρφιου, τί ἐκτελέσεις, τί ἀπαγχονισμοί! Ὑστερα ἦλθε κι ἡ τουρκικὴ εἰσβολὴ καὶ σάρωσε τὰ πάντα. Ἐρείπια καὶ καμμένη γῆ, μὲ τίς βόμβες ναπάλμ. Καὶ κόσμος σκοτωμένος.

Ἦταν κι οἱ δάσκαλοι στὸ Δημοτικὸ, σκληροὶ ἕως βάρβαροι, κι ἡ μάνα μας πού ἦταν πάντα ἄρρωστη καὶ λιποθυμοῦσε. Ὅλα τότε μᾶς τρόμαζαν. Κι οἱ ματράχαλοι στὶς ἀλάνες, τρεῖς φορές στάσιμοι, ἔφταναν τὰ δεκαπέντε κι ἦταν ἀκόμα στὸ Δημοτικὸ, καὶ δὲν μπορούσαν νὰ διαβάσουν τὸ ὄνομά τους.

Λέω νὰ τὰ ἀφήσω πίσω μου καὶ νὰ χαθῶ. Καὶ ποῦ νὰ πᾶς σὲ ἓνα κόσμο βάρβαρο καὶ βάνουσο καὶ σκληρό; Ποῦ νὰ κρυφτεῖς; Δὲν μπορεῖς. Σὲ παρακολουθοῦν πιά παντοῦ. Τί κάρτες ἠλεκτρονικές, τί ταυτότητες, τί ψώνισες, ποῦ πῆγες, ποιὸν εἶδες; Πρὶν λίγα χρόνια μιὰ ὑπεραγορὰ στὸ Παραλίμνι μοῦ ἔγραψε κι ἓνα γράμμα, ποῦ χάθηκα καὶ δὲν ψώνιζα πιά.

Ἐγὼ θέλω νὰ μὴν τὰ σκέφτομαι πιά, νὰ ἀράξω κάπου μὲ τοὺς φίλους μου, ποιούς φίλους, ἐλάχιστοι ἀπέμειναν πιά.

— Γιατί, ρε πατέρα, δὲν βγαίνεις ἔλεγα στὸν πατέρα μου, νὰ πᾶς κι ἐσὺ στὸ καφενεῖο, νὰ δεῖς τοὺς φίλους σου πού ἔκανες παρέα;

— Ποῦ νὰ πάω, γιέ μου; Πέθαναν ὅλοι. Δὲν ξέρω πιά κανένα. Καὶ δὲν θέλω νὰ μιλῶ σὲ κανένα.

Αὐτὰ ὁ πατέρας μου, ὁ μάστρε - Γιαννῆς, πρόσφυγας ἀπὸ τὴν Κυθρέα κι ὕστερα τριάντα χρόνια στὸν συνοικισμό τοῦ Ἀποστόλου Λουκά, στὰ Λατσια.

Ἄσε ποῦ δὲν βάσταγε νὰ κατέβει ἀπὸ τὸ διαμέρισμα, ἐκεῖ στὸ συνοικισμό, χωρὶς ἀσανσέρ, τόσα σκαλιά, ἄντε νὰ κατέβεις, πῶς νὰ ἀνεβεῖς ὕστερα; Δυὸ χρόνια ἔκανε ἡ μάνα μου νὰ βγεῖ, μέχρι ποῦ πέθανε στὸ κρεβατάκι της. Τὸ ἴδιο κι ὁ πατέρας μου. Θυμᾶμαι τὴν τελευταία φορά, ποῦ τὸν ἀνέβαζα, κόντεψε νὰ μοῦ φύγει καὶ νὰ πέσει κάτω, στὸ τσιμέντο, ἀπὸ ὕψος δυὸ ὀρόφων, ἔτσι ποῦ ἡ σκάλα ἦταν ἐξωτερική, μόλις τὸν γλίτωσα.

Νὰ ἀράξω, λοιπόν, θέλω. Ἔτσι ἔκανε καὶ ὁ φίλος μου ὁ Σάββας, πηγαίναμε στὸ καφέ κι ἔστελλε τὸ παιδάκι νὰ τοῦ φέρει τσιγάρα, κάπνιζε ἀρειμανίως, ἦτανε πιά στὸ τέλος μὲ τὸν καρκίνο ποῦ κουβαλοῦσε, οἱ γατροὶ τοῦ εἶχαν ἀπαγορεύσει τὰ πάντα.

Τί ψυχὴ ἔχει ἓνα τσιγάρο;

Σκέφτομαι κι ἐγὼ τίς νύχτες ποῦ κατέβαινα ἀπὸ τὸ θάλαμο τοῦ νοσοκομείου γιὰ νὰ καπνίσω ἐκεῖ στὸ παγκάκι, στέκει ἀκόμα κι ἄς τὸ γκρέμισαν ἐκεῖνο τὸ μουντὸ καὶ θλιβερὸ κτίριο ποῦ βαστοῦσε τοὺς ἀναστεναγμοὺς καὶ τὸν ἐπιθανάτιο ρόγχο τόσων ἀνθρώπων. Κάπνιζα, λοιπόν, μὲς στὴ νύχτα, στὴ σιγανὴ βροχούλα, καὶ γύριζα ὕστερα πίσω, ἀγρυπνώντας.

Πῶς βγάλαμε καὶ τίς ἀτέλειωτες ὥρες τοῦ πολέμου, ἐκεῖ στὸ ἀντίσκηνο ὕστερα ποῦ τέλειωσαν ὅλα, κι οἱ γονεῖς μου αἰχμάλωτοι, τόσοι νεκροὶ παντοῦ! Εἶχαν κλείσει τότε καὶ τὰ ἐργοστάσια τσιγάρων ἐκεῖ στὸ πεδίο τῶν μαχῶν, στὴ γειτονιά μου, ἄδειασαν τίς ἀποθήκες καὶ ἔστειλαν κάμποσες κοῦτες στὰ στρατόπεδα. Ἔτσι, καθὼς δὲν εἶχαμε φαγητό, καπνίζαμε μέχρι νὰ περάσουν οἱ ὥρες ἢ τίς νύχτες στὶς σκοπιές καὶ στὶς ἐνέδρες.

Νὰ ἀράξω, λοιπόν, θέλω, μοῦ τέλειωσαν καὶ οἱ φίλοι, ἔρχονται κάποιοι τίς νύχτες ἀπὸ τὰ παλιά, οἱ γείτονές μου ἀπὸ τὴν Κυθρέα, καθόμαστε ξανά στὸ σκαλάκι τῆς αὐλῆς μὲ τὸ οὔζο μας, τὸ δέντρο ψηλά, γέρασε κι αὐτό, καὶ τὰ νερά. Εἶναι καὶ τὸ καφεενεδάκι τοῦ κυρίου Ἰάκωβου, μιὰ σταλιά, κι ἡ κληματαριά, κι οἱ ἀντάρτες πίσω στὴν αὐλή, κανεὶς δὲν τοὺς βλέπει μέσα στὶς γλάστρες καὶ τὰ λουλούδια καὶ τὸν κισσό. Μαζί τους κι ὁ Τάσος Μάρκου, ὁ στρατηγός, ποῦ ἔφυγε μέσα στοὺς καπνοὺς καὶ τὴ σκόνη τῆς μάχης καὶ τὰ τάνκς κι ἔφτασε στὴν αὐλή τοῦ κυρίου Ἰάκωβου, στὸ παλιό του κρησφύγετο, μέσα στὰ γιασεμιά καὶ τίς ζίνιες.

Ἔρχεται συχνά κι ὁ πατέρας μου, ἀνάβει τὸ τσιγαράκι του κι ἄς σταμάτησε νὰ καπνίζει χρόνια τώρα πολλά, τοῦ ἔμεινε ἕνας καταραμένος βήχας καὶ μιὰ βρογχίτιδα κι ὕστερα μιὰ σκιά στὸν πνεύμονα. Αὐτὰ δὲν τὰ λέγαμε.

Ἔρχεται κι ὁ Χρῆστος μὲ τὸ μουστακάκι του, αὐτὸς φευγάτος ἀπὸ τὸ 1967, τραγουδοῦσε τὸ «Ἄναψε τὸ τσιγάρο, δῶς' μου φωτιά» καὶ τὸ ἄλλο, «Τὰ παιδιά τῆς γειτονιάς σου μὲ πειράζουνε» καὶ φτάναμε ὅλοι στὸ τσακίρ κέφι.

Ἦταν τότε πού ἡ γειτονιά τραγουδοῦσε καὶ χόρευε καὶ διασκεδάζε. Τέλειωσαν ὅλα αὐτά. Πῆγαν, ἀνέβηκαν στὸν οὐρανό, ὅπου ἡ πόλη μας γλεντάει καὶ διασκεδάζει μακριὰ ἀπὸ ὅλους καὶ ὅλα, μακριὰ ἀπὸ τοὺς δολοφόνους τῆς Ἀνατολῆς, πού ἤλθαν μὲ τὶς χαντζάρες τους, ἀπαράλλαχτα ὅπως παλιά, φονιάδες καὶ κλέφτες καὶ ληστές. Θυμᾶμαι πού ἔφερε μιὰ χαντζάρα ἀπὸ τὸν Πενταδάκτυλο, ἐκεῖ στὴ Μοῖρα, ἕνας παρατηρητής. Μ' αὐτὰ ἤλθαν οἱ Τοῦρκοι καὶ ἐρήμωσαν τὴν Κυθρέα.

Ἀνάβει τὰ φῶτα καὶ τὸ ὑπαίθριο σινεμά, «Ἀπόλλων» Κυθρέας, τὸ τζουκμπόξ δίπλα, μὲ τὴ Γιώτα Λυδία, «Ἄχ ἄς μπορούσα νὰ σέ ξεχνοῦσα», εἶναι καὶ ἡ Στέλλα πού ἔφυγε γιὰ τὴν Αὐστραλία, τὴν βρῆκα ὅταν πῆγα τὸ 1993 ἐκεῖ, τριάντα τόσα χρόνια μετὰ, δὲν μὲ κατάλαβε.

Στὸ καφεενεδάκι, λοιπόν, μιὰ ζωὴ, ἐκεῖ τὴ βγάζαμε τὰ καλοκαίρια καὶ ποῦ νὰ πᾶς καὶ ποῦ νὰ ἀράξεις, δὲν πῆγαινε κανεὶς τὰ καλοκαίρια στὶς θάλασσες καὶ στὰ ξενοδοχεῖα ποῦ λεφτά, τί τὰ θέλαμε, ἐμεῖς εἴχαμε τὸ περιβολάκι μας καὶ τὰ νερά καὶ τὴν αὐλὴ μας καὶ τὶς παιδικές μας παρέες, αὐτὲς πού ἦτανε, τοὺς μύλους μὲ τὸ σιφούνι, τὰ πουλιά, τὶς μέλισσες καὶ τὰ λουλούδια. Καὶ τὴ μάνα μας πού θυμόταν νὰ μᾶς φωνάζει ὅταν βράδιαζε.

Πονεμένα ὅλα αὐτά. Ἄλλοι χρόνοι κι ἄλλοι καιροί, πού οὔτε νὰ τοὺς σκεφτόμαστε δὲν μπορούμε, οὔτε νὰ πᾶμε πίσω δὲν θέλουμε. Τὸ σπίτι μας τὸ γκρέμισαν καὶ τὸ περιβόλι ξεράθηκε καὶ τὸ ἀφάνισαν, χῶμα μόνο καὶ ξερόχορτα.

Κι ὅμως συνεχίζει νὰ τρέχει ἀπαλὰ τὸ νερό, μέρα καὶ νύχτα, ἀθόρυβα, κι ἄς μὴν τὸ βλέπουμε. Κι ἄς τὰ γκρέμισαν ὅλα οἱ Τοῦρκοι, κι ἄς πῆραν τὸ νερό κι ἄς φεύγουμε ἕνας - ἕνας ἐξόριστοι στοὺς δρόμους τῆς Λευκωσίας. Ἡ Κυθρέα ἀνέβηκε στὸν οὐρανό, μὲ τὸν πατέρα καὶ τὴ μάνα μου, τὸν κύριο Ἰάκωβο, τὰ παιδιά τῆς γειτονιάς μου καὶ τὸν Χρῆστο πού τραγουδάει τὰ δικά του, μὲ τὸ τσιγάρο καὶ τὰ ἄλλα.

Ἀφήνω, λοιπόν, τοὺς γιατροὺς καὶ τὶς διαγνώσεις καὶ τὶς θεραπείες τους καὶ πάω μὲ τοὺς φίλους μου τῆς Κυθρέας, κι ἀράζω στὴν αὐλὴ μου, μὲς στὰ νερά.